İDİL

ALGORİTMADAN DUYUMA: YAPAY ZEKÂ ESTETİĞİNİN GÜNCEL RESİM SANATI ÜZERİNE ETKİSİ

Deniz ÖZESKİCİ
Dr. Öğr. Üyesi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Sanatlar Bölümü, denizozeskici@windowslive.com
ORCID: 0000-0002-8471-5227

Engin ASLAN
Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, engin.aslan@hotmail.com ORCID: 0000-0001-7838-7151

Özeskici, Deniz ve Aslan, Engin. "Algoritmadan Duyuma: Yapay Zekâ Estetiğinin Güncel Resim Sanatı Üzerine Etkisi". idil, 121 (2025/6): s. 1071–1083. doi: 10.7816/idil-14-121-08

ÖZ

Yapay Zekâ (AI), estetiği, geleneksel estetik kuramlarından farklı olarak, formun, rengin veya kompozisyonun ötesinde, veri setleri ve algoritmik süreçlerle belirlenen bir güzellik anlayışı içerisinde değerlendirilmektedir. Teknolojik ilerlemeler, sanat tarihinin her döneminde yaratıcılığın sınırlarını hem bilişsel hem de biçimsel olarak derinden etkilemiştir. Bu bağlamda fotoğraf, bir tür kimyasal ve mekanik süreçler toplamı olarak ortaya çıktığı dönemde, resmin doğasını nasıl tartışmaya açtıysa, bugün de AI, sanat üretimindeki özgünlük, bilinç ve estetik değer kavramlarını sorgulatmaktadır. Sanat, artık yalnızca bir insan eylemi olarak değil, insan ile makine (hibrit) arasında kurulan bir iş birliği haline gelerek, sanat yapma pratiği, karşılıklı olarak etkileşimli bir alanda hareket etmektedir. AI sistemleri (Gan ve transformer tabanlı modeller), sanatçının promptlarıyla (istem-yönlendirme) kendi özerk üretim süreçlerini birleştirerek hibrit bir yaratıcılık alanı oluşturmaktadırlar. Bu makalede, AI teknolojilerinin güncel resim sanatında yarattığı biçimsel ve estetik etkileşimlerin karşılıklı olarak ne türden bir dönüştürme ve yeniden şekillendirme sürecine yol açtığı incelenmiştir. Yapay zekânın sanat üretiminde kullanımı, geleneksel tekniklerin ötesine geçerek sanatçıların yaratıcı ifadelerini yeni boyutlara taşımakta ve izleyicilerin sanat deneyimini köklü biçimde değiştirmektedir. Dolayısıyla, bu teknolojilerin sanat alanındaki kullanımı, çağdaş sanat pratiklerinde yeni bir paradigma ortaya çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Güncel Sanat, Hibrit Sanat, AI Estetiği, Resim Sanatı

Makale Bilgisi:
Geliş: 10 Ocak 2025 *Düzeltme:12 Haziran 2025* *Kabul: 20 Aralık 2025*

© 2025 idil. Bu makale Creative Commons Attribution (CC BY-NC-ND) 4.0 lisansı ile yayımlanmaktadır.

Giriş

Generative Adversarial Network (Üretken Karşı Ağ)'ın en temel jeneratif modellerinden biri olan GAN, bir jeneratif ağ ile bir ayırt edici ağın (discriminator) birlikte çalışmasını içerir. VAE (Variational Autoencoder) veya benzeri model türleri ise veriyi düşük boyutlu latent değişkenlerle özelliklerine göre ayırt ederek, benzer veriler üretmeyi sağlamaktadır ve her iki jeneratif model de birbirinden farklı prensiplerle çalışmaktadır.

AI, yaygın kullanım olarak yukarıda bahsedildiği gibi iki temel prensiple görsel üretimlerde bulunmaktadır, ancak bu üretim modelleri: Neural Networks (Sinir Ağları), Style Transfer (Stil-Tarz Aktarımı), Algorithmic Art (Algoritmik Sanat) ve Interactive AI Tools (Etkileşimli AI Araçlar) gibi üretim biçimleriyle birbirinden farklı çalışma yöntemleriyle sonuca ulaşırlar. Yapay Sinir Ağları (YSA) tıpkı insanlarda olan sinir hücreleri ve sinir ağlarından esinlenerek oluşturulmuş canlıların beyin ve sinirsel yapılarında yer alan sinir ağlarının kendi arasındaki iletişime benzer ve bir bakıma canlıların sinir ağlarını taklit eden yapılardır. Paralel çalışma kuralı ile çalışmasından dolayı herhangi bir noktada yaşanan hata diğer birimlerde meydana gelmemekte ve hatanın olasılığı sistemde yer alan diğer birimler tarafından en aza indirgenmektedir (Şen, 2004, 10; Elmas, 2007, 22). Yapay sinir ağlarına benzer olarak AI'nin bilgiyi işleme yapısı da insan algılama ve sınıflandırma yapısı gibi bilgiyi işleme açsından benzerlik göstermektedir. Görüntü işleme aşamasında AI tıpkı insan gibi nesne, resim, fotoğraf gibi görme duyusu ile algılanan verileri daha önce gördükleri ile eşleştirip deneyimlerden yola çıkarak yeni anlamlandırma, sınıflandırma ve çıkarımlar yapabilmektedir (Attila, 2022, 156).

Yapay sinir ağları ise yapay zekanın çalışma prensiplerini yerine getirmede kullanılan bir ağ olarak karşımıza çıkmaktadır. Yapay sinir ağlarının kullanıldığı uygulama alanlarında sınıflandırma, tahmin ve modelleme görevlerini yerine getirir (Elmas, 2007, 21-25). Stil-tarz aktarımı ise daha farklı bir çalışma prensibine dayanır. Örneğin; Style Transfer (Stil-Tarz Aktarımı), resim sanatı tarihinden Francis Bacon'ın figüratif resimlerinden referansla, benzer biçimde görseller üretmiştir. Ayrıca ilk örneklerden günümüze değin, AI resimlerinin en temel veri tabanı, belli başlı sanatçıların biçimsel referanslarıyla üretilmiştir denilebilir. Diğer jeneratif üretim biçimleri de veri tabanındaki sayısal görselleri nicelik bakımından çalışma prensipleri doğrultusunda işleyerek ortaya ürünler koymaktadır.

Buradan hareketle, insanın geliştirdiği ve her geçen gün hızlı bir ivme kazanan derin öğrenme (Deep learning) modelleri, insan yaratıcılığına benzer üretimlerde bulunmaktadır. AI tarafından ilk ortaya konan örneklerin müzayedelerde çok yüksek fiyatlardan satılmasının ardından oluşan halenin, gitgide dağıldığı da görülmektedir. Her teknolojik gelişmenin ardından ortaya çıkan sansasyon, belli bir sürecin ardından odağını kaybederek daha az dikkat çekici hale gelmektedir toplumlar tarafından. Teknolojik gelişmelerin baş döndürücü niteliği karşısında insanın dikkati sürekli olarak alan değiştirmektedir. Bu durum, belki alanda çalışan binlerce bilim insanına ve yazılımcıya sonsuz olanaklar karşısında heyecan verse de sıradan insanın hayatına o kadar da ilgi çekici görünmediği bir gerçektir. Birçok sanatçı kendi üretim biçimiyle, özne olarak bu yaşamdan ne anladığına dair ortaya koyduğu yapıtlar sanat tarihini yaratan koşullardan biridir denebilir, "Adorno'ya göre; sanat yapıtları kendi çağının birer bilinçsiz tarih yazımlarıdır (Ergüven, 1992, 190)."

1990'lı yılların sonu ve 2000'li yılların başında bilgisayar kullanmak bir yetenek ya da bir başarı olarak görülürken günümüzde herkes bilgisayar ya da bilgisayar tabanlı elektronik cihazları kısmen rahatlıkla kullanır durumdadır. Bu nedenle AI ya da AI destekli cihazları kullanan kişilerin sayısı küçümsenmeyecek derecede artmakta ve çağımızın en önemli teknolojik devrimi olarak AI uygulamaları giderek yaygınlaşmaktadır. Bir gereksinim ve ihtiyaç olarak AI bilinmesi, farkında olunması ve kullanılması gereken bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda AI uygulamalarını kullananların diğer bilgisayar programlarını bilen kişilere göre daha başarılı olduğu söylenebilir.

AI uygulamalarını kullanan insan kitlesi her geçen gün değişmekte ve artmaktadır. AI uygulamaları arasında olan ChatGPT OpenAI şirketi tarafından geliştirilen bir program olarak ön plana çıkan programlar arasındadır. Konuşma ve yazma ile komut verilerek yani promptlar girilerek görsel oluşturmaya izin veren ChatGPT kullanıcılara ücretli ve ücretsiz olmak üzere farklı seçeneklerde hizmet vermektedir. Çin ise Deepseek isimli AI aracını geliştirdi ve kullanıcılara sunarak rekabete dahil oldu. Ülkeler artık küresel dünyada kendilerini sadece askeri ya da siyasal alanda kanıtlamak için değil teknolojik güçleri ile de yarışıyor. Teknolojik bir devrim olarak AI ile yapılabilecekler sınırlanamayacak boyutlara ulaşmaktadır. AI teknolojisini kullanmanın ihtiyaç haline geldiği bir döneme doğru giderken teknoloji ve AI araçlarını kullanan bireyler her zaman geleneksel yöntemleri kullananlardan bir adım önde olacağı düşünülmektedir. Bu nedenle AI ile ilgili tartışmaların artık kendisine referans vermesi bir yana tartışmaları geride bırakarak artık AI çalışma prensiplerini çözmeye çalışmak onu anlamak ve öğrenmek için önemli bir adım olarak görülebilmektedir.

Günümüzde AI uygulamalarının ürettiği görsellerin insan mı, AI uygulaması sonucu mu ortaya çıktığı bazı durumlarda bazı kişiler tarafından belirsizliğini sürdürüyor. İnsan katılımcılara sorulan sorularla yapılan bir araştırmada AI ile oluşturulan resimlerin gerçek sanatçı mı yoksa AI tarafından mı oluşturulduğu konusunda kararsız kaldıklarını ve sistem tarafından oluşturulan görsellerin bazen daha yüksek puanlar aldığı ortaya çıkarmıştır (Emgammal vd. 2017, 20). Bu araştırmanın yapıldığı tarihten bu yana yaşanan gelişmeler artık bu tartışmanın daha geride kaldığı ve ayrım yapmanın daha zor olacağını akıllara getirir niteliktedir.

1. Çağdaş Sanatta Dönüşüm ve Kavramlar

Dijital teknolojilerin üretim süreçlerine dâhil olmasıyla diğer birçok alanda olduğu gibi sanatta da köklü dönüşüm ve kırılmalar yaşanmaktadır. Özellikle yapay zekâ tabanlı modellerin sanatsal üretimde etkin rol oynamaya başlaması, çağdaş sanatın temel kavramlarını yeniden tartışmaya açmıştır. Bu dönüşüm, yalnızca yeni tekniklerin ortaya çıkmasıyla sınırlı değildir; sanatın bilgi, algı ve yaratım süreçlerini temelden etkileyen bir estetik değişim/dönüşüm söz konusudur. Yapay zekâ estetiği, resim sanatında uzun yıllar boyunca merkezinde yer alan özne, imge, özgünlük ve temsil gibi kavramların yeniden tanımlanmasını gerektiren bir paradigmayı beraberinde getirmiştir. Algoritmik üretimin sanat alanına girişiyle birlikte resim, artık yalnızca pigment, yüzey ve malzeme üzerinden tanımlanan bir pratik olmaktan çıkarak; veri, model ve hesaplamaya dayalı hibrit bir yapıya dönüşmektedir. Bu durum, sanat nesnesinin geleneksel biricik olma durumunu tartışmaya açmıştır. AI üretimleri, imgenin doğasına olasılık tabanlı, çoğaltılabilir ve sürekli dönüşebilen bir karakter kazandırarak resim sanatında süreklilik kazanan bir deneyim alanı yaratarak, sanat yapıtını, fiziksel dünyanın sabit nesnesi olmaktan çıkararak, algoritma süreçlerinin bir çıktısı olma durumuna zorlamaktadır. Bu süreç ise özellikle sanatçı kimliği üzerinde önemli bir değişim olgusu yaratmaktadır. AI üretime ortak bir yaratıcı olarak katılması, sanatçıyı yalnızca görüntü üreten değil, aynı zamanda veriyi seçen, süreci yöneten ve algoritmanın estetik potansiyelini belirleyen bir özneye dönüştürmektedir. Yaratma eylemi artık tek taraflı bir ustalık pratiği değil; insan sezgisi ile makine hesaplamasının karşılıklı etkileşimi üzerine kurulu bir ortak üretim alanı haline gelmiştir. Bu bağlamda, AI modellerinin sentetik görüntü üretme kapasitesi, temsil kavramını daha önce görülmemiş ölçüde değişime uğratmıştır. Resim artık fiziki dünyayı betimleyen ya da soyutlayan bir araç olmak zorunda değildir; veri tabanlarının hafızasından türeyen, daha önce var olmamış ama gerçeklik illüzyonu güçlendirilen sentetik imgeler, yeni bir resimsel dil oluşturmaktadır. Böylelikle gerçek ile kurgu arasındaki sınır muğlak hale gelerek imge, insan gözünün görme eyleminden ziyade, algoritmanın işleme mantığıyla biçimlenen bir duyumsama alanına evrilmektedir.

AI'nın sanat alanındaki üretimleri ya da üretim biçimlerinin konvansiyonel sanat tarihi okumaları içerisinde nasıl ele alınacağı, bir tartışma alanı olarak uzun zaman önce sonlanmış gibi görünse de diyalektik süreç kendi zemininde hareket etmektedir. Yapay zekâ üretimlerinin, sanat yapıtı olarak kabul edilip edilmemesi halen tartışmalı bir alan olup, sanatın tanımı ve sınırları, her tarihsel süreçte değişmekte ve genişlemektedir. Tarihsel sürece bakıldığında, teknolojik gelişmeler toplumlar tarafından temkinli bir biçimde ya da kuşku ile karşılanmıştır. Daktilonun kullanıldığı zamanlarda bilgisayarın ortaya çıkması şüphesiz insanlar tarafından farklı yorumlarla karşılandı. Bu bağlamda, Benjamin, resim- fotoğraf ve sinema bağlamında yapılan tartışmalara ilişkin şunları söylemiştir: Bir sanat formunun toplumsal anlamdaki gerileme ne kadar fazla olursa, seyircinin aldığı haz ile eleştiri arasındaki uçurum da aynı ölçüde derinleşir. Buna göre, geleneksel olan bir eserden ona hiç eleştiri yöneltmeye kalkmadan keyif alınırken, gerçekten yeni olan bir eser burun kıvrılarak eleştiri yağmuruna tutulur (Benjamin, 2011, 78-79)."

Günümüzde ise gelişen teknolojiler, izleyici-yapıt bağlamında yeni paradigmalar yaratsa da bu olgunun içeriğine yönelik tartışmalar benzer kodlar üzerinden ilerlemektedir. Yapay zekâ, sanat ve tasarım alanında internet üzerinden kullanabileceği sınırsız veriyi analiz ederek ve öğrenme algoritmalarını kullanarak sanat eserlerini inceleyebilir, benzerlikleri ve yeni eğilimleri ortaya çıkarabilir ve izleyicilere özelleştirilmiş deneyimler sunabilir. Ayrıca, geniş bir sanat koleksiyonu olan müzeler veya galeriler için özellikle değerli olabilir. Bu noktadan hareketle, üç farklı durum ortaya çıkmaktadır: "yalnızca yapay zekâ", "AI ve insan iş birliği" ve "yalnızca sanatçılar ya da küratörler tarafından gerçekleştirilen küratöryal çalışmalar" şeklinde düşünülebilir. İlk durum, sanatın bazı alanlarında mevcut ve sürekli olarak büyük bir ilerleme kaydetmektedir. Bu sınıflama içinde, AI ile üretilen eserlerin sanat eseri olup olmadığı üzerine birçok sanatçı ve eleştirmenler tarafından tartışılmaktadır. Görselleri oluşturan kişilerin sanatsal deneyimleri, ortaya çıkan eserlerin sanat eseri olarak kabul edilip edilmeyeceğini etkileyen faktörlerden biridir. Eğer AI tarafından üretilen resimler sanat eseri ya da resim olarak değerlendiriliyorsa, bu görselleri oluşturan kişi sanatçı olarak kabul edilebilir mi? İkinci durum, insan-makine iş birliği (melez) ile üretilen çalımalar, uluslararası alanda tanınan birçok sanatçı ve küratör tarafından giderek daha

fazla sanat mecralarında yer bulmaktadırlar. Melez sanat (Hybrid art) olarak adlandırılan bu çağdaş üretim yaklaşımı, grafik tasarım yazılımları, üç boyutlu yazıcılar, dijital modelleme ortamları ve yapay zekâ tabanlı veri işleme algoritmaları gibi teknolojilerin insan merkezli yaratıcı süreçlerin üretim alanlarını tanımlamaktadır. Bu durum, insan-makine etkileşimini hesaplamalı tasarım, otomasyon, dijital üretim yöntemleri ve yapay zekâ destekli karar verme mekanizmaları çerçevesinde ele alarak form üretiminde ve sürecin organizasyonunda yeni nesil hibrit üretim olanaklarının ortaya çıkmasına imkân sağlamaktadır. Bu bağlamda, "Enformasyon yönetimi alanındaki değişimler ve iletişim teknolojisinin gelişmesi toplumsal ve kültürel ilerlemenin başlıca sebepleridir (Bard & Söderqvist, 2015, 64)." Ron Burnett ise bu durumun hangi koşullara bağlı olduğu konusunda şunları söylemiştir: "Yapay Zekâ yaratma çabaları büyük ölçüde, bilgisayarların gücüne ve enformasyonu elinde tutma ve kullanma kapasitelerine bağlıdır. Yapay zekâ, enformasyon işlemenin ve modellemenin bir metaforudur" (Burnett, 2007, 175). Bu yaklaşım, bilgisayara yeni enformasyon aktarıldığında sistemin bu veriyi yalnızca depolamakla sınırlı kalmayıp, kendi işlem mantığını oluşturan mevcut modeller doğrultusunda yeniden düzenleyerek anlamlandırıldığını öne sürmektedir. Dolayısıyla bilgisayar, sahip olduğu algoritmik yapıyı kullanarak yeni bilgiyle önceki veri kümeleri arasında ilişkiler kurar; bu ilişkiler üzerinden soyutlama, örüntü tanıma ve genelleme süreçlerini harekete geçirerek yeni metaforlar, kavramsal temsil biçimleri ve yapay zekâ temelli çıktılar üretmektedir. Başka bir ifadeyle sistem, yeni enformasyonu yerleşik modelleriyle etkileşim içinde işleyerek veriyi dönüştüren, genişleten ve yeniden yapılandıran bir dizi sayısal işlem yürütür; bu süreçlerin sonucunda bilgisayarın veri işleme kapasitesi ve modelleme dinamiklerine bağlı yeni bir yapı ortaya çıkmaktadır. Üçüncü durum ise küratörlük kavramının 1960'lardan günümüze kadar, dünya genelinde sanat piyasası tarafından kabul gören bir alan olarak varlığını sürdürmesidir. Yukarıda bahsettiğimiz olgular, genelde daha teknik ve nicelik ile ilgili alanlar olarak görülmektedir, oysaki sanatın kendisi gibi sanat yaratımlarının belli bir kavram ya da ideoloji ekseninde hareket eden modernist tarihsel yönü takip eden ve sanat-piyasa ilişkisi bağlamında karşıt alanda kendisini konumlayan küratör ve sanatçıların varlığı, birbirine neredeyse taban tabana zıt iki farklı zemini işaret etmektedir.

Sanat tarihinde sanatı, Modernist ve Postmodernist eksenlerde tanımlayan düşünme biçimleri bizleri birbirinden farklı iki sonuca ulaştırmaktadır. En genel tanımıyla, Modernist sanat, geleneksel formları ve kuralları reddederken, yeni ve eski ifade biçimlerini keşfetmeyi hedefleyerek, özgünlüğü, yaratıcılığı, deneyselliği ve bireyselliği temel alarak, sanatın sosyal ve politik açılardan eleştirel tavrını, toplumsal-kültürel normların değişim ve dönüşümlerine karşı zihinsel eylemselliğin pratiği olarak görmektedir. Postmodernist sanat ise J. F. Lyotard'tan, Jacques Derrida'ya ve Jean Baudrillard'a kadar pek çok düşünürün üzerinde uzlaştığı ya da birbirinden çok farklı tanımlamaları içeren oldukça geniş bir tartışma alanı açmaktadır. Postmodernizm kavramı, modern sonrası ya da onun da ötesine geçen bir anlam taşımakla birlikte, kimi düşünürlere göre, Modernizm'in form değiştirmiş bir biçimi, kimi düşünürlere göre, Modernizm'den kopuşu temsil eder. Özellikle Derrida'nın söz konusu alana getirmiş olduğu tartışma ise; sanat kavramları, metinler ve içerisindeki gizli çelişkilerin, örtük anlamların ve olasılıkların ortaya konması sürecini imlemektedir. Her çözümlemede yeni sorunsalların ortaya çıktığı, belirsizlik ve yorumlamaya muhtaç olgularla bir kanının mutlak olarak ortaya konulmasından çok, sürekli tartışma alanını açık bırakarak, düşünce katmanlarının; yazınsal metinler, görsel çelişkiler, metaforlar ve ironi ile karmaşık hale getirilerek uzlaşımsız alanda kalınmasını önceller. Artık genel bir kuramın mümkün olmadığını açıklamak için bir genel kurama ihtiyaç duymalarını komik bir durum olarak değerlendiriyor. Bu görüşlerine dayanakları olmadığı için, tüm bakış açılarını geçersiz ve "komik" bulmaktadırlar. Dolaysıyla, entelektüeller genellikle parçalı, çeşitli, öznel, doğaçlama ve göreceli düşüncelere yöneliyorlar (Sarup, 2004, 156-157). Sarup'un Postmodernizm üzerine söyledikleri, günümüz çağdaş sanatında farklı görünme amacıyla gerçekleştirilen çalışmaları tanımlamaktadır. Postmodernist resim, çağdaş resim ve AI ile üretilen resimlerin kesişiminde, farklılık yaratmak için yapılan yapı çözümlemeleri, karmaşık ve parçalı düşünceler, günümüz resim sanatının önemli unsurları arasında yer almaktadır.

2. AI Resimleri ve Güncel Resim Sanatı

Bu bölümde güncel resim sanatı ve güncel AI görsellerinin ortak ve benzer noktaları ele alınmıştır. Benzer ve ortak özelliklerin daha iyi anlaşılması için sanatçıların çalışmalarından bazı örnekler bu bölümde incelenmiştir. "Yapay Zekâ; insan zekasını modelleyebilmek adına insan gibi akıl yürütme, anlam çıkartma, genelleme yapabilme, geçmiş deneyimleriyle öğrenebilme gibi yetileri bir bilgisayara ya da makineye kazandırabilmektedir" (Yılmaz, 2018, 1). İnsana özgü bazı davranışları gerçekleştiren AI sanat alanında da sanatçılara özgü bazı eylem ve davranışları gerçekleştirme amacıyla kullanılmaktadır.

Sanat alanında AI uygulamaları genellikle bazı görseller ya da resimler oluşturma amacı ile kullanılmaktadır. Oluşturulan görseller doğrudan sergilenmek, yeni fikirler edinmek, eskiz oluşturmak ya da araştırma yapmak amacıyla hazırlanmaktadır. AI bir sanatçının tarzında benzer çalışmalar ortaya çıkarabilecek potansiyele sahiptir. Sanatçının var olan resimlerinin sisteme yüklenmesi ve yüklenen resimlerin işlenmesi ile farklı seçenek ve alternatiflere sahip yeni görseller ortaya çıkarır. Bu görseller üzerinden yeni promptlar kullanılarak bazı eklemeler ya da çıkartmalar yaparak görsellerde yer alan figür, imge, renk gibi seçenekleri sanatçının kendi amaçları ve hayal gücü ile şekillendirebilir. Bu durumda sanatçı AI bir fırça ya da kalem gibi araçsal olarak kullanmaktadır. Hertzmann' a göre AI uygulamaları bir sanatçı olmaktan çok uygulama yapan bir fırça ya da boya gibi bir araç görevi görmektedir (Hertzmann, 2018, 12). Çünkü sanatçı görselde yer alacak imgeleri kendi bilgi ve tecrübeleri dahilinde seçerek kompozisyonu bir araya getirmektedir. Elgammal ve Mazzone (2019, 8) AI uygulamalarının bir sanatçı olmadığı konusunda AI sanatçılarının fikir birliği içinde olduğunu ama AI'nin bir araçtan daha fazlası olduğunu ve insana özgü bazı karar verme süreçlerine sahip olduğunu belirtmektedir. Bilgi birikimi olmadan oluşturulan görsellerin sanat eseri olarak sayılması da tartışma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tartışmaların içinde en önemli nokta AI kullanan kişilerin insan ve sanatçı olmasıdır.

Burada önemli olanın insan duygularının ve deneyimlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan sanat eserinin daha değerli olabileceğidir. AI'nin sanat eseri olarak ele alınması ile ilgili tartışmalar farklı tepki ve yollarla ifade edilmektedir. AI'nin sanatsal çalışma üretmesi ile ilgili fikirlere "No to AI Art Movement" (Yapay Zekâ Sanat Hareketine Hayır) akımı ile karşı duran ve sanatta bireysellik ve yaratıcılığı savunan bir grup ortaya çıkmıştır (Byrne, 2023). Bu grubun AI'ye karşı durması olumlu ya da olumsuz olarak farklı bakış açıları ile değerlendirilse de gerçek şu ki AI çalışmalarına olan ilgi ve yeni görsellerin üretilmesi özellikle yeni sanatçılar tarafından sıkça kullanılmaktadır. Sanat tarihinde sanatçıların birbirinden etkilenerek ya da birbirlerini etkileyerek sanatsal gelişimlerini sürdürdüklerini görmekteyiz. Antik Yunan'da Aristoteles ve Platon'un Mimesis kavramı da kendine mal etme ve öykünme noktasında ortak ya da benzer özellikleri ile akıllara gelmektedir (Karakaidou, 2019, 66). Bu bağlamda düşündüğümüzde AI uygulamalarının kaynak göstermeden geçmiş dönem ya da güncel resim sanatına ait resimlere atıf yaptığını düşünebiliriz. Tıpkı sanatçıların birbirlerinden etkilenerek bunu ifade etmemesi ve gizli tutması gibi düşünülebilir. Burada taklit etme ile mal etme birbirinden ayrı iki kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Taklit etmeden farklı olarak mal etme sanat eserine gönderme, atıf ya da kaynak gösterme amacı ile yapılır.

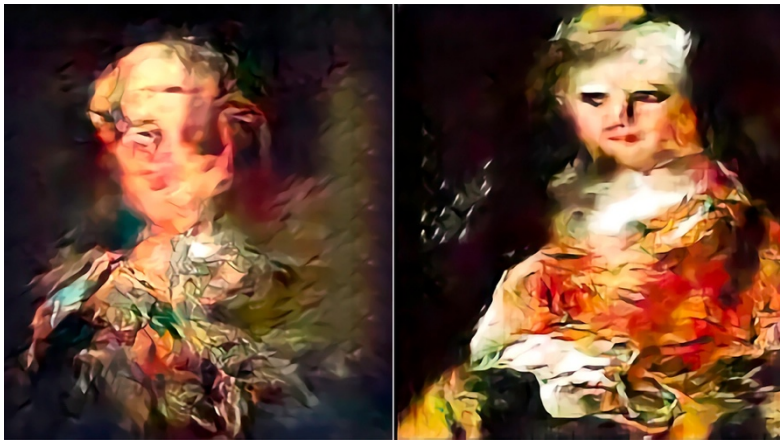

Görsel 1. Ahmed Elgammal and AICAN, AI-generated "faceless portraits" 2019.

Rutgers Üniversitesi'nde Bilgisayar Bilimleri Bölümü'nde profesör olarak görev yapan bilim insanı Ahmed Elgammal tarafından AICAN isimli AI-insan iş birliğiyle üretilen Faceless Portraits (Yüzsüz Portreler) makine öğrenimi sonucunda kişiselleştirme yapılarak, melez sanat örneği olarak gösterilebilecek çalışmalar arasındadır. Bu görseller renklerin birbirine karıştığı, yer yer bulanıklıkların oluştuğu iç içe geçmiş alanlardan oluşuyordu. Bu resimler var olan resimlerin yorumlanması, bir bakıma karıştırılması ya da üst üste getirilmesi sonucunda oluşturulmuş gibi görünmektedir. Burada sanatçının bir bakıma kendine mal etme ya da yeniden yorumlama yaptığını da söyleyebiliriz. Sanat tarihine baktığımızda temellük (Kendine mal etme) kavramının bir dönem sıkça

anıldığını görmekteyiz. Francis Bacon'ın Masum Papa (1953) resmi bir bakıma Valezquez'in Masum Papa (1650) resmini kendine göre yeniden yorumlayarak renk, doku ve formları kısmen değiştirerek aynı şekilde tahtta oturan Papa figürünü resmederek kendine mal etmişti (Koca ve Selvi, 2017, 38). AI'nin sanat tarihinden resimleri kullanarak tekrar yorumlaması da temellük sanatını akıllara getirmektedir. Burada kendinden önce sanat eserini kendine mal eden sanatçı bunu bilinçli ve farkında olarak yapıyor ve bir bakıma kendinden öncesine atıf yapıyor. Böylece kendinden önce atıf yaptığı eseri yücelterek kendi sanatını da öne çıkarmış oluyor.

Görsel 2. Mario Klingemann (Quasimondo) "Memories of Passersby I" 2018.

Mario Klingemann ve Robbie Barrat AI çalışmaları açısında portre ve figür temasında benzerlik gösterirler. Her iki sanatçının da benzerlik gösterdiği diğer konu ise deforme olmuş, uzamış ya da akışkan bir yapıya benzeyen portreler oluşturmalarıdır. Klingemann daha çok iç içe geçmiş, dalgalanmış ve yer değiştirmiş göz, burun gibi organları yapısı bozulmuş portrelerle yansıtırken Barrat ise daha çok nü figürlerin akışkan, uzamış ama daha çok soyuta yakın görselleri üretmiştir. Her iki sanatçıda GAN (Generative Adversarial Networks: Üretken Karşı Ağ) kullanarak çalışmalarını ve görsellerini kendi üsluplarını kullanarak oluştururlar.

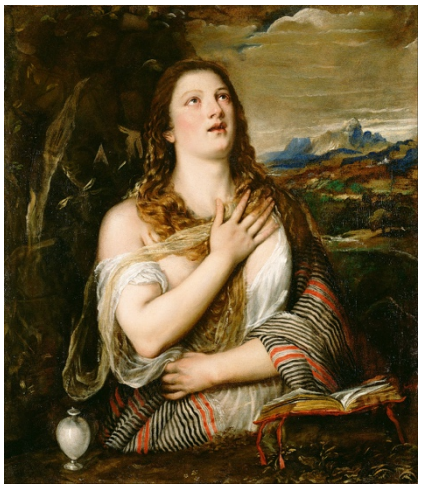

Görsel 3. Titian (Tiziano Vecellio) "The Penitent Magdalene", 1555-1565.
Görsel 4. Robbie Barrat, Instagram Kişisel Hesabı: @robbie.exe

Görsel 2 de yer alan soldaki çalışma sanat tarihinde adı bilinen İtalyan bir ressam olan Titian'a (Tiziano Vecellio) ait bir çalışmadır. Solda ise Robbie Barrat tarafından AI ile üretilmiş görsel görsel Barrat'ın instagram hesabında yer almaktadır. Bu çalışmanın Tizian'ın çalışmasının yüklenerek deforme edilmiş olduğu düşünüldüğünde diğer AI görsellerinde olduğu gibi uzayan ve dağılmış etkide olduğu görülmektedir. Sanatçının sanat tarihinden seçtiği bazı eserleri AI desteği ile farklı olarak yorumladığı bazı çalışmalar düşünüldüğünde bunu

bilinçli olarak yaptığı da düşünülebilir. Buraya kadar incelediğimiz örneklerde yer alan resimlerde birbirine benzer bazı etkiler bulunmaktadır. En önemli etkiler AI'nin ürettiği görsellerin benzer deformasyon ve yapı bozumlara sahip olmasıdır. Barrat'ın AI kullanarak portrede yaptığı akışkan ve uzayan bu değişimler sanat tarihine hâkim olan sanat tarihçi, sanatçı ve eleştirmenler tarafından anlaşılabileceği gibi Google'ın görsel arama aracı ile de tespit edilebilmektedir. Bu bağlamda sanatsal bilgi birikimi olmayan insanların bu görselin var olan bir görsel üzerinden üretildiğini tahmin etmeleri de zor olacaktır. Buraya kadar incelediğimiz çalışmalar AI kullanan kişiler tarafından oluşturulan görsellerdir. Son dönemlerde ortaya çıkan ve AI'nin ürettiği resimlere benzeyen resimlerde güncel sanat eserlerinde karşımıza çıkmaktadır.

Görsel 5. Adrian Ghenie, The Raft, Oil on Canvas, 230x360 cm, 2019.

Romanyalı sanatçı Adrian Ghenie tarafından 2019 yılında yapılan The Raft isimli resim (Görsel 4) AI resimleri ile bazı özellikler açısından benzerlik içermektedir. Sanatçının yaptığı resimler daha önce yapılmış Elgammal ve AICAN'ın ortak çalışması ve diğer AI çalışmalarında olduğu gibi uzayan, akan ve yapısı bozulmuş özellikleri ile dikkat çekmektedir. Hayal kırıklıkları ve arzu gibi konuları işleyen sanatçı kollektif bir bilinç ile insan deneyimlerinden yola çıkarak tarihsel ve sanatsal bir sorgulama ile çalışmalarını yapmaktadır (Pace Gallery, t.y.).

Görsel 6. Adrian Ghenie, "Sunflowers 1937", 2014.

Sanatçının "1937'de Ayçiçekleri" isimli 2016 yılında yaptığı çalışma Londra'da Sotheby müzayedesinde 4.5 milyon dolar gibi bir fiyata alıcı buldu. Sanatçının bu çalışması Van Gogh'un Ayçiçekleri çalışmasına Nazi çağrışım ve yorumlaması ile atıf yaparak kendine mal ettiği bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır (Porgrebin, 2016). Ghenie, 1930'lu yılların yozlaşmış savaş atmosferine hem sanatçıya saygı hem de faşizmin yükselişine atıf

yaparak döneminin kültürel, siyasi, ahlaki çöküşünü vazoda bir karmaşa içinde yer yer çürümüş ve karışmış Ayçiçekleri ile betimlemektedir (Zurani, 2025).

Görsel 7. George Rouy, Bleeding (Kanama), 2024.

George Rouy eserleri iç içe geçmiş, karmaşa içinde yer yer uzamış ve dağılmış figür uzuvları ve lekesel değerlerle ön plana çıkmaktadır. Rouy'un 2019 yılında yaptığı bu "Bleed" (Görsel 5) isimli çalışmada parçalı insan figürlerinin birbirleri karışmış, yapmışmış bir biçimde cinsiyet ve portrelerin olmadığı ellerin diğer uzuvlara göre daha ön planda ya da net algılandığı yer yer soyutlanmış bir çalışma olarak karşımız çıkmaktadır (Hauserwirth, 2024a). Kollektif insan topluluklarının hareket ve kalabalıklaşma eylemlerinde yola çıkarak, arzu, kriz, yabancılaşma gibi duyguları, figür bozulmaları ile ifade eden Rouy, Kanama I ve Kanama II isimlerini verdiği iki sergi ile çalışmalarını bir dizi olarak sürdürmektedir (Hauserwirth, 2024b).

Görsel 8. Lars Elling, "May 7th", 2007.
Görsel 9. Lars Elling, "Livsdagen", 200x250 cm, 2022.

1966 doğumlu sanatçı Lars Elling'in çalışmaları AI üretimi çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Elling'in May 7th isimli çalışması 2007 yılında yapılmış bir çalışmadır. Bu çalışmada arkası dönük olarak yürümekte olan figürlerin belden yukarıları bulanık olarak resmedilmiştir. Daha sonra yapılan Livsdagen isimli çalışmasında ise geriye doğru savuran bir kadın figürünün elinden tutan resmin dışında kalmış bir başka figür, kadının az ilerisinde yapısı bozulmuş başka bir figür, daha ilerisinde inek ve sağ bölümde çocuk ve inek figürlerinden oluşmaktadır. Bu çalışmada yer alan figürlerin kısmen yapısı bozulmuş, uzamış ve birbirine karışmış renklerle betimlenmiş figürler dikkat çekmektedir. Sanatçının son dönem yaptığı çalışmalarda belirgin olarak görülen değişimler olmuştur. Yapısı bozulmuş, uzayan imge ve figürler daha sık görülmektedir.

Görsel 10. Andy Denzler, Edge of Desire, Oil on canvas, 120 x 140 cm, 2021.

Andy Denzler'in figüratif resimler yapmaktadır. Yatay şeritler halinde bölünmüş resimlerinde her bir şerit farklı ya da belirli aralıklarla tekrarlayan dokulardan oluşmaktadır. AI eserlerinin ortak noktası olan uzama ve dağılma etkisi Denzler'in çalışmalarında da görülmektedir. Sanatçı çalışmalarını 2000 yılından bu yana kadar aynı tarz ve teknikle sürdürmektedir (Denzler, t.y.). Denzler 2025 yılında yaptığı bir röportajda kendi fotoğrafçılığından yararlanarak yaptığı çalışmalarda artık AI desteğini kullanmaya başladığını belirtmektedir. AI'nin bulanıklık etkisinin aslında fotoğraflarından farklı olmadığını ve AI'nin benlik anlayışımızı ne kadar değiştirdiğini ifade etmektedir. Son olarak sanatçı "Onu (AI) bir limon gibi sıkacağım" kelimeleri ile AI'yi etkili ve başarılı kullanarak yeni çalışmalar ortaya koyacağını belirtmektedir (Edelstein, 2025).

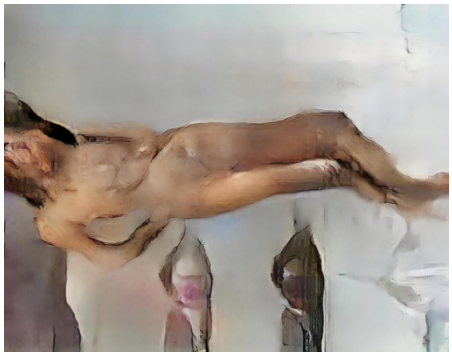

Görsel 11. Mario Klingemann (Quasimondo), "My Artificial Muse", 2017.
Görsel 12. Albert Barqué-Duran "My Artifical Muse", 2017.

My Artificial Muse (Benim Yapay İlham Perim) AI desteğini kullanarak AI ve insan iş birliğine örnek olarak AI, Klingemann ve sanatçı Albert Barqué-Duran'ın yaptığı çalışma gösterilebilir. Klingemann ilham perisi olarak adlandırdığı AI uygulamasının insan olan ilham perisinden bir farkı olmadığını ifade etmektedir. Makine'nin basit bir veri, çizim ya da görselden yola çıkarak yaratıcı olabileceğini şu cümlelerle ifade etmektedir: "İlham Perisi'nin en basitleştirilmiş ve soyut halini hayal edin: bir çöp adam. Şimdi bu "Yapay İlham Perisi"ni (belirli veya rastgele bir duruşta) öğrenen bir makineye verin. Bu makine, böylesine basit bir girdiden resim üretebilecek kadar yaratıcı mı? Evet, kesinlikle…(Quasimondo, 2017)"

Braque Duran yapay zekayı araç olarak kullandığı bu resmi tuval üzerine yağlı boya tekniğini kullanarak 2017 yılında yapmıştır. Sanatçılara ilham veren ve AI-İnsan iş birliğine dayanan bu çalışma erken dönem AI çalışmalarında birisi olarak örnek gösterilebilir. AI ile yapılan sanat eserlerinde özellikle 2019 yılından sonra bir artış gözlemlenmektedir. Bu artışın temelinde yatan sebepler uygulamalara ulaşılabilirliğin artması ve etkileşim

gibi sebeplerden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Bazı sanatçıların bu tarihten sonra yeni ortaya koyduğu çalışmalarda yapı bozumuna uğrayan diğer çalışmalarla benzerlik gösterebilmektedir. Burada etkileşim hem AI – insan hem de insan – AI arasında olabilme ihtimalini akıllara getirmektedir. Geçmiş yıllarda sanatçıların işlerine benzer işler üreten AI ve etik ihlali ile ilgili bazı tartışmalar olmuştu. Christie's müzayedesinde sanatçılar AI ile oluşturulan resimlerin satışına karşı çıkmıştı. Sanatçıların karşı çıkma nedeni müzayedenin sanatçıların yaptığı eserler ile benzerlik ve yapılmış eserlerin AI uygulamaları ile işlenerek yeni eserler üretilmesi, telif hakkı ödenmeden emek hırsızlığı yapıldığı ve üretilen AI eserlerinin yüksek fiyatlardan satılmasıydı (Herrington, 2025; Artdo İstanbul, 2025). Eserlerini izinsiz olarak görüntü oluşturmada kullanılmasına tepki göstererek dava açan ve 4000 sanatçının imzasının yer aldığı mektupta şu cümleler yer almıştır: "Bu modellere ve bunları kullanan insanlara verdiğiniz destek, AI şirketlerinin insan sanatçıların eserlerini toplu olarak çalmasını ödüllendiriyor ve daha da teşvik ediyor. İnsan sanatçılara biraz olsun saygınız varsa, müzayedeyi iptal etmenizi rica ediyoruz" (Nelson, 2025; Milmo, 2025). Sanatın günümüzde geldiği nokta birçok tartışmayı beraberinde getirse de teknolojik ve dijital gelişmelere bağlı olarak güncellenen sanat teknolojilerinin önemi anlaşılarak kullanılması kaçınılmazdır. Dijital teknoloji ve AI kullanımı ile ilgili ön yargılı bakış açılarının bitmesi, yararlı ve faydalı bir araç olarak karşımıza çıkması ise geleceğin gerekliliği olarak görülebilir (Akbulut, 2018, 122). Bu bağlamda AI eserlerini tamamen reddetmek artık gerçeği inkâr etmek gibi anlaşılmaktadır. AI çalışmalarını anlamaya çalışmak ise bir sanatçının sanatsal ve teknolojik açıdan gelişimini destekler nitelikte kabul görebilmektedir.

Sonuç

Modernizm sonrası sanatın belirleyici özelliklerinden biri olan çok katmanlı düşünme biçimi, günümüzün hem güncel sanat pratiklerinde hem de yapay zekâ temelli üretimlerde önemli paralellik göstermektedir. Postmodern sanatın çoklu anlam, yorum açıklığı ve kaynaklar arasındaki geçirgenlik gibi temel estetik ilkeleri, yapay zekânın çalışma mantığıyla doğal bir uyum içerisindedir denilebilir. Bu bağlamda AI'ın ürettiği imgelerin sanat eseri olarak kabul edilip edilemeyeceğine dair tartışmalar sürse de günümüzde odak alanı giderek farklı noktalara kaymaktadır. Dolaysıyla üzerinde durulan olgular daha çok; süreçlerinin niteliği, kaynak ilişkileri, görsel benzerlikler, özgünlük sorunu ve etik değerlendirmeler daha önemli hâle gelmiştir. Bu bakımdan, son yıllarda yapay zekâ ile üretilen görüntülere biçimsel olarak yakınlık gösteren birçok güncel sanat çalışmasının ortaya çıkması, özellikle resim alanında dikkate değer bir eğilim haline gelmiştir. AI'ın mevcut görsel verileri yeniden işleyerek yeni görüntüler üretmesi, daha önce ortaya konmuş sanat eserlerinin veya fotoğraf temelli görsellerin farklı bir estetik dil içinde yeniden yorumlanmasına yol açmaktadır. Robbie Barrat ve Mario Klingemann gibi sanatçılar, bu üretim modelini erken dönemde deneyimleyen ve yapay zekâ ile oluşturulan varyasyonları sanatsal bir sürecin parçası hâline getiren öncü isimler arasında yer almaktadır. Burada ortaya çıkan sonuç, önceki bir görsel kaynağın birebir kopyası olmaktan ziyade, sistemin işleme biçimine bağlı olarak yeniden düzenlenmiş ve farklı estetik özellikler kazandırılmış bir görüntüdür. Francis Bacon'ın Velázquez'in çalışmalarını kendi üslubuyla yeniden yorumlamasında olduğu gibi, yapay zekâ da mevcut görsel materyali dönüştürerek yeni bir ifade alanı geliştirmektedir; ancak bunu insan sezgisinden farklı şekilde, veri örüntüleri üzerinden oluşturmaktadır.

Bu üretim biçimleri ile ilgili tartışmaları derinleştiren bir diğer unsur, AI'ın insan müdahalesi olmaksızın ortaya koyduğu bazı çalışmaların telif hakkı, veri toplama pratiği ve etik sorumluluk açısından sorunlu bulunmasıdır. Christie's müzesi bağlamında yaşanan tartışmalar, yapay zekâ üretimlerinde insan emeğinin nereye konumlandırılacağı ve kullanılan görsel verilerin nasıl edinileceği gibi meseleleri kamuoyu gündemine taşımıştır. Dolayısıyla tartışma, yalnızca görsel benzerlik ya da biçimsel yenilik düzeyinde değil, aynı zamanda sanat üretiminin meşruiyeti, kaynak şeffaflığı ve yaratıcı katkının sınırları gibi daha kapsamlı bir zeminde gelişmektedir.

Biçimsel açıdan değerlendirildiğinde ise yapay zekâ tarafından oluşturulan resimlerde sıklıkla görülen renk kaymaları, figürlerin belirsizleşmesi, lekesel geçişler, deformasyon ve uzama gibi etkiler, güncel resim pratiğinde de güçlü bir karşılık bulmaktadır. Adrian Ghenie, George Rouy, Lars Elling ve Andy Denzler gibi sanatçıların çalışmalarında ortaya çıkan akışkanlık, çözülme ve yapı bozumuna dayalı görsel dil, yapay zekâ üretimleriyle dikkate değer benzerlikler taşımaktadır. Bu yakınlık, kimi zaman insani bir estetik müdahalenin sonucu, kimi zaman ise yapay zekânın internette dolaşımda olan görsellerden edindiği görsel mantığın bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Özellikle 2014–2019 yılları arasında üretilen erken dönem yapay zekâ görüntülerinin, bazı sanatçıların estetik tercihlerine etki etmiş olabileceği düşüncesi, araştırmacılar tarafından sıklıkla dile getirilen bir unsurdur. Buradan hareketle, güncel sanat ile AI üretimleri arasındaki biçimsel kesişimlerin tesadüfi mi yoksa karşılıklı bir görsel etkileşimin sonucu mu olduğu henüz netleşmemiş olsa da iki alan arasındaki paralelliklerin giderek arttığı açık bir biçimde görülmektedir. Yapı bozumun ve

deformasyonun hem yapay zekâ tarafından üretilen görsellerde hem de güncel resim çalışmalarında yoğun biçimde görünür hâle gelmesi, postmodern sanatın imgeyi çözümleme ve yeniden kurma yönündeki yaklaşımının dijital çağda yeni ve genişletilmiş bir bağlam kazandığını göstermektedir. Ancak bu biçimsel benzerlikleri değerlendirirken gözden kaçırılmaması gereken temel bir nokta bulunmaktadır: Yapay zekânın ortaya koyduğu ilk görüntüler, insanlık tarihinin ürettiği geniş kültürel, sanatsal ve görsel birikimin doğrudan uzantısıdır. Başka bir ifadeyle, yapay zekâ modelleri, orijinal sanat eserlerinin, tarihsel imgelerin ve çeşitli kültürel görsellerin veri tabanlarına işlenerek yeniden düzenlenmesi sonucunda görüntü üretebilen sistemlerdir ve bu nedenle ortaya çıkan her yeni görüntü, insan üretimlerinden beslenen bir makine üretim biçimidir. Bu durum, yapay zekânın "kendi başına üreten" bir varlık olmaktan ziyade, insanın tarihsel üretimlerini işleyerek yeni görsel kombinasyonlar oluşturan bir algoritma olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla bugün karşılaştığımız estetik yakınlıklar, yapay zekâ ile insan üretiminin birbirine etki ettiği iki yönlü bir etkileşim döngüsünün sonucudur. Yapay zekânın görsel üretim kapasitesinin gelişmesiyle birlikte sanatçıların bu yeni imgelerden etkilenmesi, ardından bu etkilenmenin tekrar yapay zekâ modellerinin veri tabanlarına dolaylı biçimde geri dönmesi, günümüz sanat tartışmalarına yansıyan çok katmanlı bir etkileşim alanı oluşturmuştur.

Bu bağlamda, mağara resimlerinden dijital üretimlere uzanan çizgi, insan zekâsının ve insan medeniyetinin yaratıcılığının sürekliliğini temsil etmektedir. Yapay zekâ ile üretilen imgeler de temelde bu binlerce yıllık yaratıcı pratiğin çağdaş bir aşaması olarak değerlendirilebilir. Süreçler arasındaki kaçınılmaz etkileşim, yalnızca tarihsel bir devamlılığa işaret etmekle kalmamakta; aynı zamanda sanat teorisi, estetik felsefesi ve görsel kültür açısından yeni tartışma alanlarının oluşmasına katkı sağlamaktadır. Bu nedenle ortaya çıkan durum, sanatın sınırlarını genişleterek, insan–makine ilişkisini yeniden tanımlayan ufuk açıcı bir olguya dönüşmektedir.

Kaynaklar

Akbulut, D. (2018). Dijital Çağda Sanatın ve Sanatçının Konumu. İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi, 8(17), 117-123. https://doi.org/10.16950/iujad.449731

Artdog İstanbul. (2025, 10 Şubat). Christie's'in AI Müzayedesine Tepki: "Sanat Değil, Hırsızlık". Artdog İstanbul. https://artdogistanbul.com/christiesin-ai-muzayedesine-tepki-sanat-degil-hirsizlik/

Attila, A. Ş. (2022). Yapay Zeka Teknolojisi ve Uygulamaları. İstanbul: Dikeyeksen Yayıncılık.

Bard, A, Söderqvist, J. (2015). Netokratlar- Fütürika Üçlemesi I. (Çev. Yılmaz, G. E.). İzmir: Karakalem Kitabevi Yayınları.

Benjamin, w. (2011). Fotoğrafın Kısa Tarihi. Teknik Araçlarla Yeniden-Üretim (Çoğaltma) Çağında Sanat Eseri. (Çev. Akınhay, O.) İstanbul: Agora Kitaplığı.

Burnett, R. (2007). İmgeler nasıl düşünür? (G. Pusar, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.

Byrne, L. (2023). Say no to AI Art. Your Stuff Made. https://yourstuffmade.com/a/blog/say-no-to-ai-art#:~:text=Conclusion%3A-,The%20%22Say%20No%20to%20.,creativity%20and%20individuality%20of%20artists.

Denzler, A. (t.y.) Studio Andy Denzler Paintings 2000-2019. Andydenzler.com. https://www.andydenzler.com/paintings-2000-2019

Edelstein, Z. (2025, 26 Mart). In Hybrid Souls, Andy Denzler puts our digital reality to canvas. New School Free Press. (https://www.newschoolfreepress.com/2025/03/26/in-hybrid-souls-andy-denzler-puts-our-digital-reality-to-canvas/

Elgammal, A., Liu, B., Elhoseiny, M., & Mazzone, M. (2017). Can: Creative adversarial networks, generating" art" by learning about styles and deviating from style norms. arXiv preprint arXiv:1706.07068.

Elmas, Ç. (2007). Yapay Zekâ Uygulamaları. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ergüven, M. (1992) Yoruma Doğru, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

Hauser Wirth. (2024a, 9 Ekim). Exhibition Learning Notes: 'George Rouy. The Bleed, Part I'. Hauserwirth.com. https://www.hauserwirth.com/resources/exhibition-learning-notes-george-rouy-the-bleed-part-i/

Hauser Wirth. (2024b). George Rouy the bleed, part I. Hauserwirth.com. https://www.hauserwirth.com/hauser-wirth-exhibitions/george-rouy-the-bleed-part-i/

Herrington, J. (2025, 25 Şubat). Creative progress or mass theft? Major AI art auction provokes wonder – and outrage. The Straits Times. https://www.straitstimes.com/opinion/creative-progress-or-mass-theft-major-ai-art-auction-provokes-wonder-and-outrage

Hertzmann, A. (2018, May). Can computers create art?. In Arts (Vol. 7, No. 2, p. 18). MDPI

Karakaidou, S. (2019). Authorship and appropriation in artificial intelligence generated artworks (Doctoral dissertation).

Koca, B., & Selvi, Y. (2017). Modernizm ve Postmodernizm Sürecinde Bir Alıntılama Biçimi Olarak Temellük. Yedi (18), 31-50. https://doi.org/10.17484/yedi.327740

Mazzone, M., & Elgammal, A. (2019). Art, Creativity, and the Potential of Artificial Intelligence. Arts, 8(1), 26. https://doi.org/10.3390/arts8010026

Milmo, D. (2025, 10 Şubat). 'Mass theft': Thousands of artists call for AI art auction to be cancelled. The Guardian. https://www-theguardian-com.translate.goog/technology/2025/feb/10/mass-theft-thousands-of-artists-call-for-ai-art-auction-to-be-cancelled?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc

Nelson, G. (2025, 11 Şubat). Thousands of Artists Demand Christie's Cancel AI Art Sale: 'AI Models Exploit Humans'. Art News. https://www-artnews-com.translate.goog/art-news/news/artists-demand-christies-cancels-ai-art-sale-claiming-ai-models-exploit-humans-1234732217/?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=tr&_x_tr_hl=tr&_x_tr_pto=tc

Pace Gallery, (t.y.) Adrian Ghenie. Pace Gallery. https://www.pacegallery.com/artists/adrian-ghenie/

Pogrebin, R. (2016, 7 Kasım). How the Artist Adrian Ghenie Became an Auction Star. New York Times. https://www.nytimes.com/2016/11/08/arts/design/how-the-artist-adrian-ghenie-became-an-auction-star.html

Quasimondo. (2017, 13 Haziran). My Artificial Muse. Quasimondo. https://quasimondo.com/2017/06/13/my-artificial-muse/

Sarup, M. (2004). Post-Yapısalcılık ve Postmodernizm. (Çev. Güçlü, A.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Şen, Z. (2004). Yapay sinir ağları. İstanbul: Su Vakfı Yayınları.

Yılmaz, A. (2018). Yapay Zekâ. (4.b) İstanbul: İnkılap Yayınevi.

Zurani. (2025, 2 Haziran). Adrian Ghenie: Pushing The Boundaries Of Contemporary Painting. Zurani.com https://www.zurani.com/adrian-ghenie-artist-profile/

Görsel Kaynaklar

Görsel 1. https://www.theatlantic.com/technology/archive/2019/03/ai-created-art-invades-chelsea-gallery-scene/584134/ (Erişim Tarihi: 11.10.2024).

Görsel 2. https://quasimondo.com/2018/12/29/memories-of-passersby-i/ (Erişim Tarihi: 16.10.2024).

Görsel 3. https://fr.m.wikipedia.org/wiki/Fichier:Titian_%28Tiziano_Vecellio%29_%28Italian_-_The_Penitent_Magdalene_-_Google_Art_Project.jpg (Erişim Tarihi: 11.10.2024).

Görsel 4. https://www.instagram.com/share/BBLnRwDWih (Erişim Tarihi: 16.01.2025).

Görsel 5. https://ropac.net/ko/artworks/11674-adrian-ghenie-the-raft-2019/ (Erişim Tarihi: 11.02.2025).

Görsel 6. https://www.nytimes.com/2016/11/08/arts/design/how-the-artist-adrian-ghenie-became-an-auction-star.html (Erişim Tarihi: 02.02.2025).

Görsel 7. https://www.hauserwirth.com/resources/exhibition-learning-notes-george-rouy-the-bleed-part-i/ (Erişim Tarihi: 14.02.2025).

Görsel 8. https://www.mutualart.com/Artist/Lars-Elling/A41454EC55C19EE6/Artworks (10.02.2025).

Görsel 9. https://www.larselling.no/gallery?itemId=6tgwkl30 (Erişim Tarihi: 02.02.2025).

Görsel 10. https://www.andydenzler.com/paintings-2000-2019/wv7zsy0p730odjqzie7g5te1dw3pjr (Erişim Tarihi: 16.05.2025).

Görsel 11. https://quasimondo.com/2017/06/13/my-artificial-muse/ (Erişim Tarihi: 03.06.2025).

Görsel 12. https://www.youtube.com/watch?v=ZGnXbAosGjI (Erişim Tarihi: 03.05.2025).

FROM ALGORITHM TO SENSATION: THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AESTHETICS ON CONTEMPORARY PAINTING

Deniz ÖZESKİCİ, Engin ASLAN

ABSTRACT

Unlike traditional aesthetic theories, AI aesthetics is evaluated within a concept of beauty determined by datasets and algorithmic processes, beyond form, color, or composition. Technological advances have profoundly impacted the boundaries of creativity throughout art history, both cognitively and formally. In this context, just as photography, when it emerged as a collection of chemical and mechanical processes, brought into question the nature of painting, Artificial Intelligence (AI) today questions the concepts of originality, consciousness, and aesthetic value in artistic production. Art is no longer solely a human act but a collaboration between humans and machines (hybrids), and the practice of artmaking operates in a mutually interactive realm. AI systems (GAN and transformer-based models) combine the artist's prompts with their own autonomous production processes to create a hybrid creative space. This article examines the ways in which the formal and aesthetic interactions created by AI technologies in contemporary painting have led to a mutual transformation and reshaping process. The use of artificial intelligence in art production transcends traditional techniques, elevating artists' creative expression to new dimensions and radically transforming audiences' artistic experience. Consequently, the use of these technologies in the arts is creating a new paradigm in contemporary art practices.

Keywords: Artificial Intelligence, Contemporary Art, Hybrid Art, Artificial Intelligence Aesthetics, Painting Art